

Jsem démon nebo vaišnava?

Satsvarúp dás Gósvámí

**Jsem démon
nebo vaišnava?**

Satsvarúp dás Gósvámí

Předmluva

V úvodu ke své knížce *Nimái dás a myš* jsem se snažil vysvětlit, jakou roli zaujímá povídka v duchovní literatuře a ospravedlnit její užití, pokud je dodržena linie vaišnavské parampany a správné nálady oddanosti. Nechci to vše zde opakovat, ale přesto bych rád uvedl své čtenáře do následujícího příběhu a tak uklidnil je i sám sebe. Jedná se o vymyšlený příběh, založený na skutečných událostech popsanych v sedmém zpěvu Šrímad-Bhágavatamu.

Fjodor Dostojevský v předmluvě k jedné ze svých kratších povídek vysvětluje, proč se rozhodl použít své fantazie při psaní románu, který je jinak po všech stránkách realistický. Jelikož se dotýká stejných otázek, jaké si mohou klást i čtenáři této knihy, rád bych ho zde citoval. Vysvětluje, že ústřední postava v „Něžné dívce“ mluví v šoku a celý příběh je zachycen, jako kdyby u ní stál stenograf a zapisoval její myšlenky. Dostojevský uznává, že jde o autorovu fantazii, ale uvádí důvody, proč ji tak použil.

V dějinách umění se tento prvek objevuje již mnohem dříve: například Viktor Hugo v *Le Dernière Jour d'un Condamné* použil téměř stejné techniky, a třebaže nepoužil stenografu, dovolil si jít ještě dále a psal příběh tak, jako by člověk odsouzený k smrti byl schopen (a měl čas) si psát deník nejen v posledním dni, v poslední hodině, ale dokonce i v posledním okamžiku svého života. *Kdyby si totiž autor nedovolil použít svoji fantazii, jeho dílo — to nejrealističtější a nejpravdivější, které kdy vyšlo z jeho pera — by neexistovalo.*

Doufám, že vyprávění smyšleného příběhu vycházejícího ze Šrímad-Bhágavatamu, mi poskytne dostatečnou svobodu popsat určité aspekty života a filozofie vědomí Kršny, které by jinak bylo asi velice těžké vyjádřit, a zároveň bude přitažlivé pro čtenáře. Podaří-li se dosáhnout těchto dvou cílů, pak věřím, že to stojí i za „překonání nedůvěry“, se kterou se čtenář patrně bude potýkat, když uslyší hlavního hrdinu Haršašóku, jak si zapisuje události z Hiranjakašipuova dvora, jenž předcházely zjevení Pána Nrsinhadéva.

Titul anglického originálu:
Am I a demon or a vaiṣṇava?
© 1998 *Satsvarūpa dāsa Gosvāmī*

překlad: Tattva-darśī dās

Děkujeme všem oddaným a přátelům
za pomoc při vydání této knížky.

KAPITOLA PRVNÍ

Troufalý přestupek

Jsem démon nebo vaišnava? To je otázka! Víím, že chlapci daitjů se dnes tajně setkají s Prahládem a budou oslavovat Šrí Višnu. Měl bych to nahlásit jejich učitelům, Šandovi a Amarkovi, ale myslím, že to neudělám.

Kdo si vlastně myslím, že jsem? Haršašóka, jeden z Hiranjakašipuových úředníků, nebo ne? A můj syn Daitjadží vyroste v asuru a bude mít styky v královské rodině. Nebo se snad mylím? Od té doby, co jednoho dne přišel domů a začal mluvit o Višnuovi, se ve mně všechno obrátilo vzhůru nohama. A nejen ve mně, šíří se to po celém paláci. Už to ví i sám panovník. Dej si pozor, Haršašóko, a koukej kam šlapeš, jestli chceš zůstat mezi živými.

Píšu si to, abych se v tom sám zorientoval. Všechno se stalo tak rychle a já mám strach, kam to všechno dospěje. Náš vládce bez milosti zabije kohokoliv, kdo mu způsobí sebemenší nepříjemnosti. Také jsem vždy věřil, že musím zabít své nepřátele, protože jinak oni zabijí mě. Vzpomínám si, když náš Pán Hiranjakašipu prováděl tvrdou askezi, aby dosáhl nesmrtelnosti, Indra a ti ostatní ničemové — polobozi — toho okamžitě využili a přepadli palác. Museli jsme se bránit a při boji člověk musí zabíjet. Chceš-li vládnout, musíš umět vnést ostatním strach do jejich myslí. Všechny tyhle věci víím, ale nikdy před tím jsem se nad nimi nepozastavoval. Až nyní...

Chci si to srovnat v hlavě, a proto si všechno zrekapituluji — všechno, co se stalo až do tohoto okamžiku. Jak to vlastně začalo? Porazili jsme polobohy a dobyli jsme zpět celou říši. Všechno šlo dobře. Vladař byl silný a šťastně si užíval zlata, měkkého lůžka a žen. A nám se také dostalo všeho dosytosti.

Celá ta prapodivná věc začala kvůli královu pětiletému synovi Prahládovi. Ten chlapec byl stále v extázi. Smál se a plakal blažeností a nikdo nevěděl proč. Měli jsme za to, že jsou to obyčejné dětské manýry. Kromě jeho matky s ním byl jen málokdo. Od té doby jsem se postupně

dovídal další podrobnosti. Jak poslouchal *kr̥ṣṇa-kathā* od Nárady Muniho, když byl ještě v lůně své matky, a mnoho jiných neobyčejných věcí. V té době jsem nic nevěděl. Ostatně, kdo by tomu věnoval pozornost? Až jednoho dne, když byli učitelé o přestávce pryč, se Prahlád Mahárádž postavil a začal všem dětem kázat o slávě Pána Višnu. Společně zpívali Boží jména — Haré Kr̥ṣṇa! Nebyl jsem tam, ale slyšel jsem to večer od svého syna.

Mělo to na mě zvláštní vliv. Nejdřív jsem si řekl, že je to jen nesmysl, troufalý přestupek proti asurům. Všichni dobře víme, že Višnu je Bůh, kterého uctívají naši nepřátelé — polobozi — a už zabil několik démonů, kteří byli Hiranjakašipuovi velmi drazí. Jak by mohl vladařův syn...? Ale když mi o tom Daitjadží vypráví, cítím cosi příjemně uklidňujícího a niterně osvčujícího. Prahlád kritizuje materialistický život a vysvětluje, že je to ztráta času. Říká, že naše fyzická těla a majetek — to nejsme my samotní. To není naše skutečná totožnost. Všechno bude zakrátko zničeno a naše snaha tyhle věci ochránit nám přináší jen velkou úzkost. My jsme duše a ne těla. Slyšeli jsme to již dřív, ale považovali jsme to za bláboly a nesmysly — takové ty řečičky polobohů. Ale Prahlád to vysvětluje tak působivě, že o tomu od Daitjadžího rád naslouchám.

Můj chlapec vypadá tak šťastný, a když mi to všechno říká, celý září. Všechno vysvětluje na příkladech: Stejně jako zlatokop pozná přítomnost zlata v zemi a dokáže ho z ní získat, tak může seberealizovaný mudrc poznat přítomnost věčné duše v těle. Zajímáte-li se však o sexuální rozkoše a o peníze, znemožní vám to duši porozumět. Nad individuální duší je Nejvyšší Duše, Nejvyšší Pán. „Jelikož Ho skrývá závoj vnější energie, ateistům se zdá, že neexistuje,“ říká Daitjadží. Fascinuje mě to a začal jsem si psát všechno, co jim Prahlád říká. Dělán to už třetí den, ale dnes jeden z úředníků našel můj zápisník na stole, když jsem byl pryč.

„Co to sakra je?“ listoval si v něm.

„To nic,“ řekl jsem klidně. „Pozvali mě na přednášku do školy, a tak jsem si dával dohromady nějaké argumenty proti nepřítelům.“ Nechal mě být, ale bylo to pro mě varování, že celá ta záležitost je krajně nebezpečná. A lhal bych, kdybych tvrdil, že se nebojím.

Syn mě naučil Haré Kr̥ṣṇa mantru. Opakuji si ji potají. Všechno je pro nás tak nové a já to úplně hltám. Teď vidím, že všechno, co nám dřív o Višnuovi tvrdili, bylo dost překroucené a neúplné. Je to zvláštní, jako by pod mojí démonskou skořápkou byla přirozená touha po duchovním životě.

Kluci jsou chytří a nějakou dobu se jim podařilo udržet všechno v tajnosti. Šanda a Amarka bývají často duchem nepřítomní a nevědí, co se

děje. Přišel na to až samotný vladař, když si včera na královském trůnu posadil Prahláda na klín. „Můj chlapče, jakou nejlepší věc ses ve škole naučil?“ Nebyl jsem tam osobně, ale všichni už vědí, co se tam odehrálo. Prahlád začal příjemným hlasem odpovídat: „Drahý králi démonů, nejlepší z asurů...“, ale pak řekl, že se od *svého duchovního učitele* naučil, že nejlepší je zanechat rodinného života, který je jako temná studna bez vody, kde na člověka čeká jen utrpení. Člověk by se měl vydat do Vrndávanu, kde převládá vědomí Kršny, a odevzdat se Nejvyšší Božské Osobnosti.

Když si uvědomím, co to vlastně Prahlád řekl, musím uznat, že Hiranjakašipu jednal dost mírně. Viděl jsem ho zabíjet lidi pro mnohem méně. Smál se a řekl: „Takhle dovedou nepřátelé oklamat inteligenci malých dětí.“ Vydal přísná nařízení, aby na chlapce v gurukule lépe dohlíželi. Měl podezření, že nějakí vaišnavové pronikli v přestrojení do paláce. Možná je to pravda, ale podle mě je to jen Prahlád. Sám dokáže převrátit celý palác vzhůru nohama. I když si to teď zapisuji, nějak se z toho nemohu vzpamatovat; netroufám si napsat, co se mi ve skutečnosti honí hlavou.

KAPITOLA DRUHÁ

Sladká hudba

Strážce nestrpí nic podezřelého za branami paláce. Od té doby, co jim Hiranjakašipu nařídil ochraňovat děti, hlídají hradby a brány jako oko v hlavě. Obchodníci, a dokonce i uklízečky jsou šacováni, aby do paláce náhodou nepronikl nějaký vaišnava. Jednou chytili poutníka, který dříve nosil bráhmanskou šňuru a opakoval višnu-mantru, a na místě ho zabili. Ale nikoho ani nenapadne, že Prahládovo „znečištění“ pochází od něho samotného.

Chlapci si hrají na chodbách nebo venku, ale nikdy nepřekročí brány paláce. Dělalí, jako že si hrají a usekávají polobohům hlavy nebo zabíjejí krávy. Dospělí jim nevěnují příliš pozornosti, pokud nejsou příliš hluční a neruší je jejich démonské řvaní. A tak si nikdy nevšiml, že se občas vytrácejí za Prahládem stranou pod stromy na *išta-gosťi*.

Ulevilo se mi, když jsem viděl, že Hiranjakašipu je nebere tak vážně, protože ten když se rozzuří, tak teče krev a padají hlavy. Pochopil jsem, že Prahládovu poznámku o Vrndávanu vzal jako dětské žvatlání. A kromě téhle malé příhody s Prahládem neví nic o tom, co chlapci dělají.

Většina z nás se k tomu staví jako náš pán Hiranjakašipu a tak si těch dětských her příliš nevšímáme. Ale ve mně se to vaří jako v kotli. Kdepak. Je mi jasné, že to nejsou jen hry. Prahlád chlapce přesvědčil, že by neměli ztrácet čas hraním a měli by se od něj učit transcendentálnímu poznání. Úplně je změnil.

Když si to píšu, vidím, že se mi to lépe srovnává v hlavě. Měl jsem příliš velký strach, než abych si to přiznal. Prahládovi se to podařilo, protože chlapci jsou ještě malí a nemají tak zažité naše démonské způsoby. Vidí to i ostatní rodiče? Cítí snad i někteří další sympatie k Prahládovu učení stejně jako já? Příliš se bojím, než abych se zeptal. Mlčím o jejich hrách, ale každý večer se potajmu Daitjadžího vyptávám, na všechno nové, co se dověděl. Je to jako zázrak. Prahládovi je jen pět let — a možná proto si nikdo nepřipouští jeho sílu.

* * *

Kdyby některý z asurů přečetl deník až sem, byl by se mnou konec. Tak proč brát další ohledy. Budu psát otevřeně a pak ho zničím.

Jsem šťastnější než kdykoliv jindy v mém životě. Vděčím za to učení Prahláda Mahárádže. Chci podle něj žít, i když nevím, jestli je to možné. Jsem vděčný, že mohu přestat s hříšným životem a zbavit se karmických reakcí, které mě čekají po smrti. Díky duchovnímu vědomí se už nebudu dopouštět příšerných věcí a zbavím se utrpení. Ale to je právě ono — dokážu s tím přestat? V Bhagavad-gítě Kršna říká: „I trocha oddané služby může člověka zachránit před největším nebezpečím — poklesnutím do nižších životních druhů.“ Síla svatého jména je tak veliká, že i ten, kdo ho opakuje s přestupky, se může zbavit hříšných reakcí. Není to nijak přehnané. Je to skutečnost.

Ještě to nemám všechno vžitě, ale každý večer to poslouchám a mám velkou radost. Začal jsem číst védské spisy, které my asurové míváme pro zajímavost v knihovnách. I Hiranjakašipu je dobře zná, ale my se jimi nikdy nenecháme ovlivnit. Přece kvůli nim nepřestaneme loupit, zabíjet a užívat si smyslných rozkoší?

Teď mám ale pocit, že mohu žít jinak. I velcí světci začínali jako hříšníci a pak se změnili. Měl bych se považovat za šťastného, že se učím bhakti-józe dřív, než bude příliš pozdě. Píšu to, abych se očistil. Víím, že ještě pořád často zapomínám a jsem stále démon. Ale v srdci mám naději. Nejvyšší Pán ví, že jen mluvím velká slova, ale také ví, že opravdu *toužím* po duchovním životě, je-li to možné. Co myslíte? Má démon šanci? Může se hrouda uhlí oškrábat doběla a očistit? Může být džbán od vína očištěn a použit při obřadu? Mudrci říkají, že ano. Svaté jméno Višnua a společnost vaišnavů mají takovou sílu, že mohou odstranit více hříchů, než kolika by se byl člověk schopen dopustit v mnoha životech.

* * *

Až dodneška jsem celý život prožil v iluzi. Myslel jsem si, že jsem synem svého otce a své matky — řádných rákšasů. Každý večer jsme jedli spoustu masa. Pohrdali jsme svatými lidmi, zabíjeli jsme krávy a smáli jsme se utrpení slabých. Uvnitř jsem byl někdo jiný, ale neodvažoval jsem se zpochybňovat svoji démonskou totožnost. Můj učitel mi jednou řekl: „Nepřemýšlej tolik. Snaž se celý život pořád něco dělat.“ Občas, když jsem byl sám, jsem brečel, hlavně když jsem dospíval, ale jak mě zavolali dolů na večeri, ponořil jsem se zpátky do světa iluze.

Kdo jsem? Nevím. Mám manželku a syna. Dělán úřednickou práci pro

našeho vladaře. Mám státní identifikační číslo a složil jsem sliby věrnosti, jak se na správného asuru sluší a patří. Ale k čertu — pořád nevím, kdo jsem.

Mám špatnou karmu, ale přesto se teď učím něco jiného od Prahláda Maharádže. Učím se, co je *ātmā* a Paramátmá, a začínám to chápat. Prahlád řekl chlapcům: „Moji přátelé z démonských rodin, prosím vás, snažte se jednat tak, aby to uspokojilo Nejvyššího Pána, který je hmotným způsobem nepochopitelný. Překonejte svou démonskou povahu a jednejte bez zášti a duality. Prokazujte milost všem živým bytostem a tím, že je budete učit o oddané službě, buďte jejich skutečnými přáteli.“ Je to jako sladká hudba pro mé uši. Kdybych se jen mohl všechno důkladně naučit a získat pevnou víru. To je nejdůležitější klíčová věc: víra a přesvědčení, že má duše nezemře, a že Kršna je Nejvyšší Pán, který nás ochrání. Tuhle víru potřebuji, neboť mě čekají těžké zkoušky.

KAPITOLA TŘETÍ

Démon nebo vaišnava?

Nevím, co se stalo s mým prvním zápisníkem, který jsem si psal. Možná byl zabaven. Nevím. Za poslední dva týdny jsem nenapsal ani řádku, a tak se zkusím soustředit na to, co se mezitím stalo.

Když Prahlád Mahárádž řekl svému otci, že to nejlepší, co se od svého gurua naučil, je skončit s materialistickým životem a odejít do Vrndávanu, jeho učitelé se ho snažili uchlácholit a přijít na jeho tajemství. Ptali se, jak a od koho se naučil takové prapodivné věci. Mysleli si, že ho potajmu učili nějakí svatí vaišnavové a chtěli se dovědět jejich jména, aby je mohli chytit a zabít. Ale Prahlád jim odpovídal jako vždy soucitně a filozoficky: „Proč všechny rozdělujete na přátele a nepřátele? Všichni jsme duše, služebníci Boha.“ Byl neuvěřitelně odvážný. Dalo by se říct, že až naivně, když to říkal svým učitelům Šandovi a Amarkovi. Ale takový je Prahlád — nemá vůbec strach.

Učitelé si nevěděli rady. „Přineste rákosku!“ Jejich shovívavé řeči nezabíraly, a tak se uchýlili ke čtvrtému stupni diplomacie — *argumentum ad baculum*. Pak se mu snažili všemožně natlouct do hlavy své principy materialistického náboženství, ekonomického rozvoje a smyslového požitku. Za nějakou dobu měli pocit, že už to stačí a snažili se sami sebe přesvědčit, že všechno bude v pořádku.

Královský palác je sice velký, ale všichni již alespoň zhruba vědí, co se děje. Mají na to různé názory, ale tváří se, že souhlasí s vladařem. To, co jsem doposud napsal, je tedy obecně známo. Jednoho dne matka Prahláda osobně umyla, oblékla, ozdobila ho královskými šperky a dovedla ho za jeho otcem. Hiranjakašipu nemá čas si s ním pravidelně hrát a každá taková audience je svým způsobem událost. Prahlád se poklonil svému otci. Vladař byl dojatý — vždyť má koneckonců silný smysl pro rodinu — a začal chlapci žehnat a objímat ho. Vzal si ho na klín a přičichl k jeho hlavě. Se slzami dojetí v očích pak dal usmívajícímu se Prahládovi tutéž otázku: „Jakou nejlepší věc si se naučil od svých učitelů?“ Hiranjakašipu

tím samozřejmě myslel Šandu a Amarku, ale Prahlád chtěl mluvit o tom nejlepším, co se naučil od svého duchovního učitele Nárady Muniho. Šandu a Amarku nikdy nepovažoval za své učitele a nechtěl lhát — od nich se nic „nejlepšího“ nemohl naučit.

„Nejlepší je...“ a pak vyjmenoval devět hlavních způsobů oddané služby Bohu — naslouchat o slávě Višnu a opěvovat Jeho jméno, zábavy, vlastnosti a všechno, co s Ním souvisí...! Hiranjakašipu se šíleně rozzuřil. Zrudl a rty se mu třásl. Zavolal Šandu a Amarku a křičel na ně, že jsou zrádci. „Co je to za nesmysly?!“ Byl by je na místě zabil, ale oni se včas obhájili: „Nic takového jsme ho neučili! Naučil se to sám! Prosíme, neuražejte takhle bráhmány!“ Vždy mu byli věrní a on jim věřil. Svůj hněv namířil proti Prahládovi. Řekl, že je „vyvrhel“ a „nejpokleslejší z celé rodiny“. „Kde ses tohle naučil?“ chtěl mermomocí vědět.

Prahlád mu příjemným hlasem odpověděl, že se vědomí Kršny nemůže naučit, protože je příliš hříšný a své otázky neklade s náležitou pokorou. Řekl Hiranjakašipuovi: „Lidé jako ty jsou slepci, kteří vládnou jiným slepčům. Pokud nebudeš upřímně sloužit čistému vaišnavovi, nebudeš vědět o vědomí Kršny vůbec nic a nebudeš schopný se zbavit svých hmotných žádostí.“

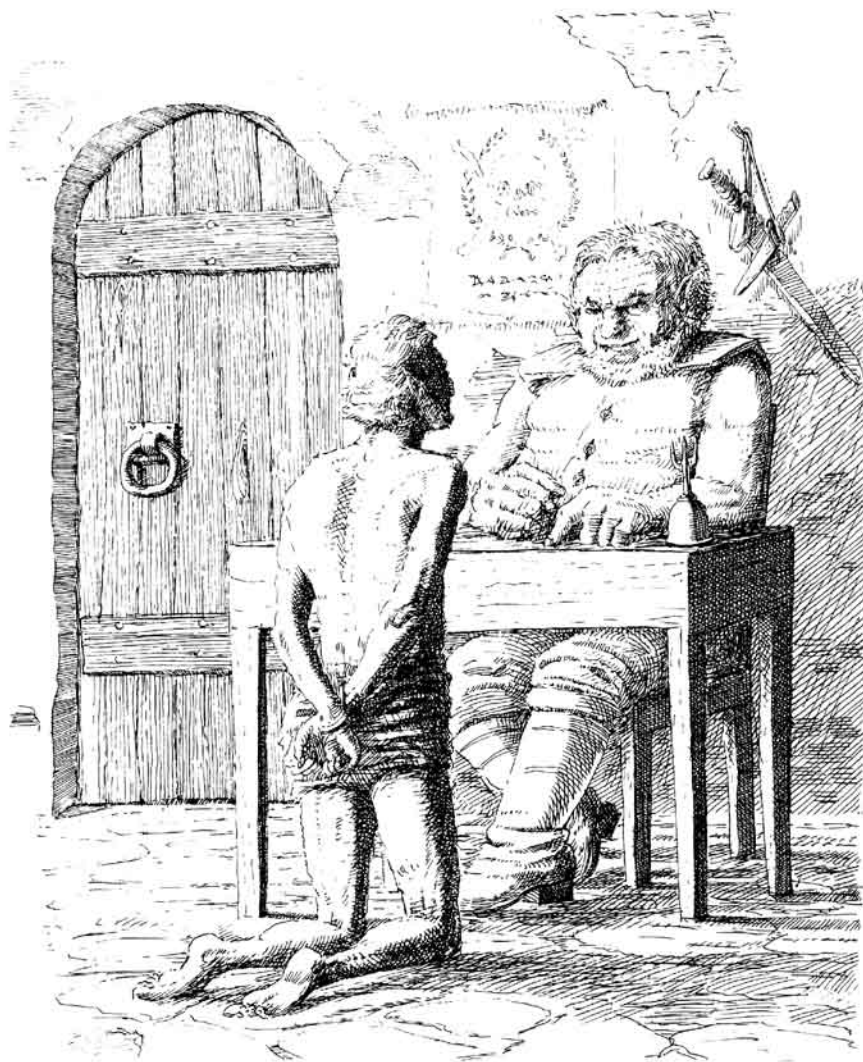
To byla poslední kapka. Hiranjakašipu shodil Prahláda na zem. Zuřil a oči měl rudé jako kdyby bojoval proti polobohům.

„Dejte ho pryč!“ nařídil služebníkům. „A co nejdřív ho zabte!“

Hiranjakašipu chová k Višnuovi takovou nenávist, že nyní je Prahlád — Jeho oddaný — právě tak zodpovědný za smrt jeho bratra. Podle jeho logiky si zasloužil smrt.

Viděl jsem všechno na vlastní oči společně s mnoha jinými asury, kteří byli toho dne na královském dvoře a zpovzdálí všechno sledovali. Z dalších událostí však už vím jen to, co se stalo mně. O Prahládovi jsem slyšel jen z doslechu. Hiranjakašipuova tajná policie začala tvrdou čistku a chtěla za každou cenu zjistit, kdo takhle pomotal Prahládovi hlavu. Uvěznili i ty sebemeně podezřelé. Můj nadřízený nahlásil, že jsem si zapsal do notesu některé principy *bhakti*. Jiní přísvedčili, že mě občas slyšeli opakovat Kršna-mantru. Mě se nikdo na nic neptal ani mě nenechali nic vysvětlit. Byl jsem odvezen od večere ze svého domu téhož dne, co Hiranjakašipu nařídil zabít Prahláda. Tak sedím v žaláři. A mám pocit, že se perzekucím nevyhnul ani můj syn.

* * *

Od té doby, co tu sedím, jsem začal litovat svého zájmu o vědomí Kršny. Neměl jsem se nechat tak snadno strhnout dětským nadšením pro Prahládovo učení. Mnoho let jsem důkladně studoval skeptickou filozofii, a přesto jsem se tak sentimentálně nechal unést řečmi o Bohu a nechal stranou všechen rozum a logiku. V jiném životě si snad budu moci dovolit spekulovat o teismu trochu více, ale v tomhle životě je pro mě příliš velkým přepychem riskovat všechno jenom kvůli tomu, abych mohl opakovat jména Boha.

Myslel jsem si: „Nemusím se bát ani vladaře, vždyť jsem věčný.“ Ale kam se podělo moje odhodlání? Když jsem duše — *sat-cit-ānanda*, jak říkal Daitjadží — proč naříkám a trpím v téhle zatuchlé díře? Proč se nevznáším na duchovních křídlech anebo alespoň nespočívám ve šťastném *samādhi*? Ne, ne... Teď mohu jen trpět, strachovat se o svou rodinu a bloumat: „Co bude dál?“

Někdo se narodí jako démon a někdo jako vaišnava a neustále mezi sebou bojují. Je to politika dvou stran jako cokoliv jiného. Hiranjakašipu měl pravdu — když se Višnu přidal na Indrovu stranu proti asurům, jasně tím všem dokázal, že není nestranný. Jak by to mohl být transcendentální Bůh, když se přidal k jedné válčící straně proti druhé? Višnu se zjevně bojí a závisí na Svých spojencích stejně jako my, démoni. Znáám vaišnavské proti-argumenty, ale teď o nich nejsem přesvědčen.

Písmo říká, že když se z člověka stane vaišnava, přinese mu to velkou úlevu a zbaví se utrpení. No a podívejte se na mě! Odříkával jsem pravidelně Jeho jméno, byl jsem k Němu tak příznivě nakloněn, povzbuzoval jsem svého syna a co jsem dostal za to všechno? Jestliže existuje Všemohoucí Bůh, tak mě právě bezdůvodně naplival do obličeje. Jak se teď mohu na Něj obrátit?

Všechny skeptické filozofie dospěly k závěru, že duše sice existuje, ale nejvyšší blažené Boží království nikoliv. Náš vladař samotný sepsal mnoho anti-vaikunthských argumentů a všechny byly důkladně podloženy védskou logikou. Po smrti svého bratra všechny uklidnil moudrými slovy. Četl jsem v Hiranjakašipuově učení, že mluvil o tom, jak jeho bratr nyní žije další život v nové existenci. Učil všechny, že každý musí zemřít, ale smrt že je pouze přestupní stanice do dalšího života a tak není důvodu nařikat nebo opomíjet své povinnosti v tomto světě. Nemluvil o zákonu karmy ani o tom, kam Hiranjākša odešel. Nezmínil se ani v náznaku o budoucnosti zastánců filozofie vaikunthy ani o pekelném trestu, čekajícím na démona jako byl Hiranjākša. Řekl jen, že každý se přenesení do nového těla.

Hiranjakašipu si to může dovolit. Dokonce to vypadá, že jeho řeč sou-

hlasila s Védami. Když chce, umí být docela filozofický a ví, jak používat védskou i démonskou logiku, aby dosáhl svého cíle. Elegančně dokázal utěšit všechny příbuzné filozofickou řečí a pak se opět vrátil k materialismu. Chtěl je prostě všechny přivést znovu do práce.

* * *

Jsem démon nebo vaišnava? Můj rod i výchova jsou démonské a jen docela nedávno jsem se začal zajímat o Šrí Višnu. Přemýšlel jsem, že by nebylo špatné stát se světcem a přestat hřešit — už žádný nedovolený sex, omamné látky, maso ani hazard. Pro oddané je posvátně důležité přestat s těmito smyslnými potřebami a snažit se potěšit Šrí Višnu. Ale kdo to skutečně dělá? Dokonce i někteří polobozi porušují tyto zásady.

Mám mnoho otázek a žádnou jistou odpověď. Kde je Bůh? Proč za mnou nepřijde, když Ho tak nutně potřebuji? Proč mají lidé různé bohy? Když není jisté, kdo je Bůh, proč bych se měl přidat k téhle vaišnavské sektě? Proč opouštět všechny mé přátele a autority? Pro toho, kdo se narodí jako vaišnava, je ctností držet se své víry, ale proč já? Proč moje děti? A samotný Prahlád je démon, kterého ovlivnil Nárada Muni, když byl ještě bezmocné dítě v lůně své matky. Nárada ho chytře učil v době, kdy Prahlád nemohl dělat nic jiného než poslouchat. Nemohu si pomoci, ale začínám se na to všechno dívat trochu jinak. Vypadá to, jako bychom byli všichni počínaje Prahládem podvedeni a tím podvodníkem byl Nárada. Když jsem se začal zajímat o duchovní život, měl jsem za to, že mi poskytne oporu i v nesnázích. Ale v tomhle žaláři moje mysl nenachází žádnou útěchu. Cítím jen stále větší lítost. Usínám, sním a budím se a nic mi nedává smysl.

* * *

Došel jsem k závěru, že můj zájem o Kršnu bylo jen chvilkové poblouznění, a proto bych za to neměl být odsuzován. Zavolał strážce a požádal o předvolání k nadřízeným. Jen se mi smáli. Ztratil jsem ponětí o čase. Asi před několika dny mě strážný spoutal a odvedl ke správci věznice. Byl ohromný. Měl oranžovou bradku a vystouplé zuby. Skutečný rákšasa.

„Tak ty jsi udělal chybu?“

„Ano, vždyť znáte mé záznamy. Byl jsem vždy loajální démon. A za tu dobu, co jsem ve vězení, jsem přišel k rozumu. Nezajímá mě Kršna! Myslím, že byste mi měli dovolit, abych se vrátil ke svým povinnostem. Venku budu státu užitečnější než tady.“

„Hmm. Je ti doufám známo, že Prahláda mučí k smrti?“

„O ničem nevím, sedím v žaláři.“

„Ano, ano,“ smál se správce, „sedíš v žaláři. Tak dobře poslouchej: Všichni chlapci, kteří to táhli s Prahládem a stali se z nich vaišnavové, včetně tvého syna, budou řádně potrestáni jako komplici toho zloducha Prahláda.“

Čekal jsem to a v cele mi to prošlo hlavou asi milionkrát, ale když jsem to slyšel nahlas potvrzené, cítil jsem svíravou bolest. Nejsem žádný nováček v démonských raziích a došlo mi, proč mě správce nechal zavolat. Bylo mu jedno, jestli hniju v cele, a nezajímala ho nějaká gesta vůči trestancům.

„Ano,“ řekl, „tvůj syn bude mučen a popraven, jakmile to skončí s Prahládem. A pak přijdeš na řadu ty. Ale když nám dokážeš svou loajalitu..., můžeš se zachránit.“

Kývnul jsem souhlasně hlavou, ještě než stačil říci cokoliv dalšího. Chtěli po mně, abych jim pomohl najít další spiklence propadlé vaišnavismu. Chtěli, abych je udal, a oni je mohli popravit. Řekl jsem jim, že jim mohu pomoci, ale správce se jen ušklíbl a nechal mě odvést zpátky do cely.

Byl to paprsek naděje, ale ničemu se nedá věřit. Nemohu věřit svým démonským přátelům, když jsem se jim přiznal ke zradě, ale nemohu věřit už ani svým vlastním instinktům.

Není to pro mě nic nového. Jako úředník jsem vedl záznamy o nepřátelích, kteří budou zabiti. Měl jsem jeden z nejvyšších tajných průkazů a věděl jsem dokonce i kdo je právě na prvních deseti místech Hiranjakašipuova seznamu. Měl jsem přístup k státnímu tajemství. Nejsem kšatrija, ale v žilách mi proudí asurická krev. Je to pro mě jediná naděje, jak mohu zachránit život svůj i svojí rodiny. Už nikdy nedostanu asurická privilegia, ale možná mě nechají žít jako nedotknutelného nebo něco takového — když jim pomohu. Čekám na svou šanci. Ale popravdě řečeno, moje důvěra se trochu vytrácí. Občas dokonce jakoby procitám z toho křečovitého snu a modlím se k Bohu. Někdy cítím vnitřní komunikaci — takové ujištění od Boha, že existuje a že o mně ví. Někdy slyším (nebo spíš *cítím*), jak si pro sebe odříkávám *Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare / Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Har Hare*.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Milost oddaného vaišnavy

Začal jsem znovu psát. Určitě to potom zničím, ale teď mi to pomáhá zvláště ve chvílích, kdy mám v hlavě chaos a jsem v krizi. Možná je to můj úřednický zvyk. Věci jsou jasnější, když je vidíte před sebou na papíře.

Nejsem však schopný říci, jak dlouho jsem nepsal. A jak dlouho je tomu, co jsem mluvil se správcem? Myslel jsem si, že mě zavolá hned další den, ale nic se nedělo. Několikrát jsem se zeptal stráží, ale nikdo se mnou nemluvil. Asi před týdnem se strážný objevil u dveří mojí cely. Mluvil docela neoficiálně, jako kdybych byl jeho přítel. Říkal, že se Prahládova poprava nějak protahuje. Ještě stále ho mučí a až se rozhodnou ho konečně zabít, určitě na tuhle speciální práci zavolají jeho.

* * *

Před několika dny mě a ještě asi dvanáct ostatních vyvedli z cel na práci venku. Pokládali jsme kameny na opevnění.

Tam jsem potkal Tridandiho. Je starší než já, asi padesátiletý, a protože je také slabší postavy, poslali nás společně míchat maltu. Strážný chodil kolem a my většinou byli zticha, ale když si odešel zakouřit nebo se najíst, dali jsme se do řeči. Řekl jsem mu, že mě vězní za sympatizování s vaišnavismem. On žil po mnoho let vysoko v horách a meditoval o Višnuovi. Přestal brát ohledy na politiku a neuvědomoval si, že žije blízko hranic našeho démonského království. Omylem začal kázat jednomu z Hiranjakašipuových vyzvědačů, a tak ho zbili a hodili s námi do žaláře. Ještě teď má podlitiny na tváři i po těle a na ruce má otevřenou ránu, jak ho popálili. Je to vlastně dost zajímavý chlapík. Je strašně hubený. Když spolu nemůžeme mluvit, dívám se na jeho svrastělý obličej. Chvíli je na něm patrné hluboké soustředění, pak se krátce usměje a zase se soustředí. Někdo by si mohl myslet, že je blázen, ale jeho přítomnost je podivně

uklidňující. Mluvíme spolu již několikátý den, ale až dnes se mě přímo zeptal: „Skutečně sympatizuješ s vaišnavismem?“

„Sympatizoval jsem, ale jsem ochotný se svých sympatií vzdát.“

„Se svými duchovními praktikami můžeš přestat,“ řekl Tridandi, „ale Kršna na tebe nikdy nezapomene. Ve Šrímad-Bhágavatamu se píše, že když člověk vykoná jenom trochu upřímné služby, už nikdy nebude stejný, už nikdy nebude obyčejný *karmī*. Kršna na něj dohlídne.“ Tridandi přitom potřásl hlavou, pak se usmál a pak znovu souhlasně přikývl.

Takhle mluvit je samozřejmě zakázáno, ale když jsem to slyšel, pěkně to se mnou zacloumalo. Měl bych ho udat za urážku, ale neudělám to. Chci slyšet víc, stejně jako když jsem poprvé slyšel Daitjadžího mluvit o Prahládovi a o Kršnovi.

Postupně začínám být při míchání malty k Tridandimu stále otevřenější. Někdy nemůžeme mluvit skoro vůbec, ale jindy jsme spolu sami i celou půlhodinu. Začínám si ho vážit jako pokročilého vaišnavy a vyprávím mu o svém osudu.

„Nevím, jestli jsem démon nebo vaišnava.“

Tridandi odpověděl, že jak démon tak i vaišnava bývají často v srdci podmíněné duše, kde spolu bojují o nadvládu.

„Jsem z větší části démon,“ řekl jsem mu na to. „Démon má u mě navrch. Moje krev i kultura jsou asurické.“

Tridandi si přejel kostnatými prsty po bradce, kde mu zůstaly kousky malty: „Ale ty nejsi tohle tělo. Podle Bhagavad-gíty jsi duše. V tomhle životě ses narodil v démonské rodině, ale co to má společného s tvou skutečnou totožností? Vzpomeň si na Prahláda. Je synem největšího démona, ale on sám je ten největší vaišnava.“

„Dobře, teď ho ale mučí, aby nechal vědomí Kršny. Je to jen otázka dní, kdy ho zabijí.“

Tridandi se ohlédl po strážném, aby se ujistil, že ho nemůže slyšet, a pak mi skoro šeptem řekl: „To není pravda. Prahláda nedostali. Hiranjakašipu a jeho kati se ho všemožně snažili zabít, ale nedokázali to. Snaží se to utajit, ale já vím, jak to ve skutečnosti je. Shodili ho z kraje útesu, ale Višnu chlapce zachránil. Pak ho chtěli uškvařit v oleji, ale jemu se nic nestalo. Prostě jen meditoval o Kršnovi, ať se kolem něj dělo cokoli. Předhodili ho pod nohy rozzuřeného slona, ale ten ho vzal chobotem, posadil si ho na záda a jezdil s ním dokola. Chtěli ho nechat zmrznout nebo ho ukamenovat — všechno marné. Pak mu dali do jídla prudký jed, ale Prahládovi se nic nestalo. Hiranjakašipu je z toho celý zničený. Bojí se, že Prahládova síla je neomezená. ‚Je snad nesmrtelný,‘ soptil Hiranjakašipu. ‚A jestli je to pravda, pak nejspíš zemřu za své přestupky vůči jeho pánu Višnuovi.‘ Má

z toho všeho panický strach.“ Tridandi se při tom vítězoslavně zasmál, jakoby mu představa ustrašeného Hiranjakašipu připadala paradoxně komická.

Znělo to až příliš dobře, než aby to byla pravda a možná se nestalo nic ani mému Daitjadžimu.

„Nějak se mi tomu nechce uvěřit,“ řekl jsem mu na to.

„Uvidíš sám, za chvíli o tom budou vědět všichni. Prahlád zvítězil.“

* * *

Na Tridandim je tak vidět jeho sympatie k vaišnavismu, že mám strach o jeho život. Řekl mi, že to obvykle na sobě nenechává znát, ale nyní cítí, že by mi měl pomoci. Ptal jsem se ho, kde je jeho domov, a on mi řekl, že je potulný mnich bez domova. „Návrat k Bohu — tam je můj domov.“ A zdá se mi, že si ani nedělá přílišné starosti s tím, že je právě ve vězení. Řekl mi, že hmotné tělo je samo o sobě vězení pro všechny, kteří jsou v hmotném světě. Člověk může žít volně, jen když dokáže znovu obnovit svůj vztah ke Kršnovi. Tridandiho slova jsou pro mě jako balzám a podobně blahodárně na mě působí i jeho laskavé chování. Ještě nikdy jsem nikoho takového nepotkal. Když ho porovnám s kýmkoli, koho jsem za celý svůj život viděl, musím uznat, že jsem ještě nikdy nepotkal tak harmonickou osobnost, člověka tak introvertního a zároveň s takovou úctou vůči individualitě. Jeho přítomnost na mě má úžasný vliv. Za žádných jiných okolností by se má důvěra k vaišnavismu neobnovila lépe než v jeho společnosti. Mám pocit, že ho za mnou poslal Kršna, aby mě zachránil.

„Když je Kršna nejvyšší,“ ptal jsem se ho, „proč dovolí, aby se Jeho oddaní dostali do takových nepříjemností a tolik trpěli?“

„Musíme si pamatovat, že život v hmotném světě nemůže být nikdy šťastný. I kdyby dal Kršna Svým oddaným blahobyť a klid, nikdo tady nemůže žít věčně. Jeho milost se projevuje tak, že se všemožně snaží oddaného zbavit hmotných tužeb, aby mohl být svobodný. A jednou z možností je ukázat mu, že v hmotném světě neexistuje opravdová radost; hmotný život je hořký.“

„Proč se mu Kršna alespoň nezjeví, aby ho podpořil v jeho přesvědčení? Od té doby, co mě uvěznili, jsem nebyl schopen myslet na Kršnu ani opakovat Jeho jméno a má démonská povaha má zase navrch. Nedokážu si ani pořádně odpovědět na vlastní otázky a pochybuji, jestli Bůh vůbec existuje.“

„Když se opravdu na Kršnu obrátíš,“ řekl Tridandi, „nikdy se Mu neztratíš. Říkáš, že se ti Kršna nezjevil, že tě nechal napospas. Ale jak

mi vysvětlíš, že jsme teď tady, a dokonce i za tak nepříjemných okolností spolu probíráme *kršna-kathā*? Není to Kršnova milost pro nás pro oba? Zjevil se nám v podobě našeho vzájemného setkání. A když to někdy vypadá, že se nezjevil, můžeme to brát jako zkoušku. Kršna je opatrný a Svoji stálou společnost dává prostřednictvím bhakti-jógy jen velice zřídka, protože když dá bhakti, dá tím Sám Sebe. Chce se přesvědčit, jestli je člověk upřímný.“

Píšu si své otázky a odpovědi, jako bychom je probrali najednou, ale trvalo nám to týdny. Dalo mi to ohromnou sílu. Kousek po kousku se vyhrabávám ze dna a přestávám pochybovat. Tridandi ví o tom, co se děje v paláci, a podává mi čerstvé zprávy. Nechápu, jak to může vědět, ale věřím mu.

„Jak se můžeme přesvědčit, že Kršna opravdu existuje? Vidíme přeci jen Jeho obrázky nebo sochy. Někdy mi to celé připadá jako mýtus, který vaišnavové za ty roky vymysleli. A jestli Kršna opravdu existuje, možná je jen — jak říká Hiranjakašipu — velký kšatrija, který také posluhuje Indrovi.“ Když se Tridandiho zeptám na podobnou otázku, občas se sám pro sebe zasměje. Pak zvažní a začne přemýšlet. Pokaždé najde dobrou odpověď.

Tridandi mi říká věci, které jsou napsané v posvátných písmech, ale říká je svými vlastními slovy, ze své zkušenosti. Jeho odpovědi přijdou vždycky v okamžiku, kdy je potřebuji slyšet od někoho, komu mohu na očích vidět, že to říká sám ze sebe, z vlastní realizace. Znam teoretické argumenty — že je Kršna nestraný, že se zjevuje jenom tomu, kdo má čisté srdce, že Kršnu uznali za Nejvyššího všichni velcí světci, a dokonce Ho spatřili ve svých srdcích nebo se před nimi osobně zjevil. Kršna není vůči nikomu zaujatý; pouze každého odměňuje podle jeho činů.

Přistihl jsem se, že v Tridandiho přítomnosti mu občas odpovídám větami, které jsem četl v šástrách. On mou pomoc evidentně nepotřebuje, ale občas se tváří, že ano. Někdy se spolu cítíme tak úžasně, že nám začnou téct slzy a držíme se vzájemně za ruce. Stráží si myslí, že nařikáme nad svým osudem, ale my přitom prožíváme vaikunthskou blaženost. Začal jsem se dívat na své fyzické a psychické utrpení jako na očistu, která pomalu smývá hory mých hříchů.

* * *

Tridandi mi řekl, že Prahládovi učitelé, Šanda a Amarka, požádali Hiranjakašipu, aby ho nechal jít znovu do školy. Hiranjakašipu začínal mít deprese, že nedokáže Prahláda zabít, a tak se ho učitelé snažili

povzbudit. Řekli mu, že Prahlád je konec konců jen malé dítě a jestli věří v Boha nebo ne — na tom přeci tolik nesejde. Vždyť jeho činy nemají téměř žádný vliv. Když jim Hiranjakašipu dá ještě trochu času, určitě Prahláda přesvědčí o dokonalosti démonského učení. Budou ho učit jak diplomaticky vládnout, jak se řídit heslem „rozděluj a panuj“ a bude-li to zapotřebí, jak používat síly. Hiranjakašipu souhlasil. Vše se vrátilo do svých dřívějších kolejí a Prahlád začal znovu chodit do školy. Nechápu, jak se to mohl Tridandi dovědět, ale není to jediná věc, která je na něm záhadná. Možná má nějaké mystické síly a nebo je napojený na dobrý informační pramen. Ať už je to jakkoliv, věřím mu, že můj syn je také venku z vězení a opět chodí do školy.

* * *

Včera jsem se přiznal Tridandimu, že jsem nabízel strážnému pomoc při hledání vaišnavů, když mě na oplátku pustí.

„A nahlásíš mě?“ zeptal se Tridandi. Usmíval se a pak se sám pro sebe zachechtal.

„Ne... Ale co mám dělat?“

Ale už vím, co budu dělat. Rozhodl jsem se hrát špeha, ale ve skutečnosti budu anti-špeh. Jestli mě někdy pustí z vězení, budu žít jako vaišnava. Pokusím se všechno skrývat, ale sloužit budu těm, kteří svůj život zasvětili Nejvyššímu Pánu. Doufám, že se odsud brzy dostanu. Tridandiho společnost sice proměnila peklo v nebe, ale já mám strach o svou rodinu.

KAPITOLA PÁTÁ

Dozorcův syn

Včerejšího večera dozorce nepřinesl obvyklou vězeňskou šlichtu — zdejší polévku. Místo něj se objevil jeho syn. Je stejně starý asi jako můj Daitjadží.

„Kde je tvůj otec?“

„Ve válce. Nesmím s vámi mluvit.“

Chlapec má po otci tvrdé rysy v obličejí. Taková ubohá práce — být dozorce nebo vězeň, ono to nemá od sebe až tak daleko. Ale tenhle hoch je nevinný. Nemohu si pomoci, ale mám pocit, že by mohl být s Prahládem a ostatními. Oni jsou však synové urozených kšatrijů a tenhle chlapec je z nízké kasty.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal jsem se. „To mi snad říci můžeš, ne?“

„Indradžit — jako Rávanův syn.“

„To je velká výzva žít s takovým jménem. Staneš se i ty velkým bojovníkem?“

„Táta říká, že budu rád, když dostanu práci jinde než ve vězení. Nemohu s vámi víc mluvit.“

Přistrčil mi miskou tyčí, abych ho nemohl chytit za ruku. Chtěl jsem mu říci o Prahládovi a o Kršnovi a o svém synovi... Jako každému vězni se mi teď vkrádá do hlavy myšlenka, že tohle naivní dítě je mojí šancí k útěku. Chtěl bych mu dát ale také poznání o Kršnovi. Nikdy jsem nikomu nezasvěcenému o Kršnovi nekázal, ale malému chlapci bych snad kázat dovedl.

* * *

Včera jsem řekl Indradžítovi, že mi připomíná syna našeho velkého vladaře Hiranjakašipu.

„Ale Prahlád je vaišnava,“ odpověděl Indradžit. Stěží jsem ho viděl oknem ve dveřích do chodby; jeho — neomaleného, nešťastného chlapce.

„To bylo nedorozumění. Teď už je zas v paláci všechno při starém. Hiranjakašipu ho poslal zpátky i s jeho přáteli do školy.“

„Co je to ne-do-ro-zu-mě-ní?“ ptal se Indradžit. Stál ode mne co nejdál, jak ho učili.

„To je když se spolu lidé hádají,“ řekl jsem mu na to. „Víš, všichni lidé by měli být přátelé, protože... všichni mají v sobě stejnou duši. Když to nevíme, myslíme si, že ti druzí jsou naši nepřátelé.“

„Když jste tak chytrý, tak proč jste ve vězení?“

Nijak příliš jsem ho nezaujal, ale on je tak znuděný a nešťastný, že se docela rád baví se zajímavým vězněm.

„Mám syna, jak jsi ty. Chodí s Prahládem do školy. Udělal jsem několik chyb a tak jsem skončil tady. Ale můj syn je dobrý asura. Možná by sis s nimi rád hrál? Užij si hodně legrace.“

Indradžit se pokradmu podíval do chodby. „Jak bych si mohl hrát s královským synem? Já jsem jen vězeňskéj posluhovač.“

„Napišu ti doporučení — mohl bych tě chlapcům představit.“

* * *

Podobně jako s Tridandim se i s Indradžitem bavím jen kouskovitě — najednou to není nikdy víc než pět minut. Dnes se za mnou přišel jen podívat. Nevím, jestli to měl dovolené.

„Tady mi to můžete napsat.“ Přistrčil mi do cely papír a pero a já jsem napsal tak rychle, jak jsem jen byl schopen:

Drahý Daitjadží!

Jak se máš? Já jsem v pořádku. Ve vězení jsem potkal chlapce jménem Indradžit. Myslím, že by si mohl hrát s tebou a s tvými přáteli. Nemohu toho víc napsat, vždyť víš... Ale možná mi po Indradžítovi můžeš poslat něco zpátky. Hariból.

Tvůj milovaný píta

Haršašóka

Indradžit si to přečetl a pak si dopis zastrčil do kapsy. „Co znamená *hariból*?“ Opřel se o protější stěnu a díval se na konec chodby.

„To se říká, když má člověk někoho rád. Je to takové požehnání. Říká se to mezi přáteli. Když to řekneš někomu z Prahládových spolužáků, budou tě mít rádi, uvidíš. Řekni: *Hariból, prabhu!*“

„Hariból.“ Řekl to!

Už je to několik dní, co jsem psal naposledy. Téhož dne, co jsem dal Indradžítovi dopis, se vrátil jeho otec. Bylo to zklamání znovu se dívat na jeho hrubý a nepříjemný obličej. Už jsem mu chtěl něco říci, ale nakonec jsem mlčel. Večer přišel Indradžit. Teď už vím, že to nemá dovolené.

„Šel jsem za Prahládem a hrál jsem si s nimi,“ šeptal mi jen kousek od mé cely. Usmíval se a zářil tak, že jsem měl pocit, že svítí na celou chodbu.

„Libilo se ti to?“

„Moc. Půjdu znova. Když to půjde. Budu za nimi chodit každý den. Táta říkal, že je to v pořádku — Prahlád je syn našeho krále. Ale já jsem tátovi neřekl, co Prahlád dělá. Hariból!“ Indradžit mi něco rukou strčil do cely a pak utekl.

Byl to dopis od Daitjadžího:

Drahý pítadží!

Přijmi moje poklony. Sláva Náradovi Munimu, který se toulá po celém vesmíru a opěvuje Šrí Hariho, je milostivý k lovcům a je duchovním učitelem Vjásy, Dhruvy a Prahláda Mahárádže. Sláva Prahládovi, který nám dal své požehnání v podobě transcendentální zvukové vibrace, Haré Kršna.

Měli jsme s mámou ohromnou radost, když jsme dostali tvůj dopis a dozvěděli se, že jsi v pořádku. Nevěděli jsme ani, kam tě odvedli. Modlíme se za tebe. Víme, že se musíš cítit dobře, protože jsi napsal „Hariból“ a dokázal jsi Indradžitu přivést na náš kirtan.

Slyšel jsem, že už to nebude dlouho trvat a Pán Kršna zasáhne, jak říká v Bhagavad-gítě: *paritrāṇāya sādḥūnām vināśāya ca duṣkṛtām... yadā yadā hi dharmasya glānir bhavati bhārata*.

Jsem pyšný, že můj otec má takovou odvahu a duchovní sílu. Mámá ti posílá políbení. Myslíme na tebe.

Tvůj

Daitjadží

P. S. Mám teď doma oltář. Posílám *mahā prasādam* od Božstev. Prahlád Mahárádž nám dnes řekl: „Moji drazí přátelé, synové démonů, všichni včetně vás mohou znovu probudit svůj původní duchovní život a žít věčně prostřednictvím bhakti-jógy.“

Mahā-prasādam byl kousek uschlé halvy. Věděl jsem, že to bude nektar, a tak jsem si dal na čas a nespokl jsem ho hned. Nejdříve jsem ho uctíval. Ve vězení jsem začal meditovat o uctívání Božstev. Představoval jsem si všechno bohatě vyzdobené, ale jelikož se to odehrávalo v mé mysli, čas od času mi najednou všechno zmizelo a já jsem se k tomu nebyl schopen vrátit. V jednom hrnci jsem připravoval sladkou rýži a v druhém sabdží, když mi najednou má mysl odběhla k nějaké démonské scéně z minulosti — jak jíme maso a smějeme se vaišnavům nebo něco jiného. Nebo jsem se prostě nějak zapletl a na obětování jsem zapomněl. A tu šlichtu, co nám sem každý den nosí, lze jen těžko náležitě uctít. Ale přesto se snažím. Děkuji Kršnovi, že nám prostřednictvím zásad bhakti-jógy umožňuje při jídle projevit svou oddanost. Přeríkám si sanskrtský verš a pak nahlas řeknu, že kdybychom Mu jídlo modlitbami neobětovali, jedli bychom jen hřích. Přitom Kršnu prosím, aby pro mě byly modlitby důležitější než jídlo samotné, a tak jsem mohl místo smyslového požitku *uctít* prasādam.

Snědl jsem jen ždibet halvy a zbytek jsem schoval. Musím se přiznat, že halva je jedno z nejlepších jídel, jaké jsem kdy jedl, a já jsem snědl jen malý kousek. *Mahā prasādam-sevā kī jaya!*

Pozdě odpoledne za mnou přišel Indradžit. Seděl na zemi před mojí celou a tichým hlasem mi vyprávěl své zážitky. Zvláště na něj udělal dojem Hiranjakašipuův palác, ve kterém nikdy před tím nebyl.

„Schody jsou tam z korálů,“ vyprávěl, „nebo jak se tomu říká? Podlahy jsou takové leskle zelené a stěny úplně září. Všichni mají na sobě hedvábí — i malí chlapci. Nosí dokonce i zlaté šperky!“

„Takže ses s chlapci spřátelil?“ zeptal jsem se. „Viděl jsi Prahláda Mahárádže?“

„Jasně! Tancoval s rukama nad hlavou. Kolem krku měl girlandu z růží. Zpíval a my jsme všichni tancovali kolem něj. Nikdy jsem neviděl démonské chlapce dělat něco takového!“

„Mluvil jsi s nimi?“

„Jo, ale většinou jsem poslouchal. Moc jsem tomu nerozuměl, ale baví mě tancovat a zpívat Haré Kršna. Pak mi dali jídlo. Pane Haršašóko, co je to *ātmā*?“

Do žaláře mi obvykle svítí několik paprsků slunce, které odpoledne mizí. Skoro v úplné tmě jsem Indradžítovi řekl, že *ātmā* je duše. Pak se zeptal na Paramátmu.

„Máš dobrou paměť na slova. Paramátmá je svrchovaná duše, ze které všechno pochází. Je v srdci každé bytosti a vede ji. Musíme se k Ní obrátit.

„Dokážete to udělat i v týhle díře?“

„Snažím se.“

„A co jsou šastry?“ ptal se Indradžit.

„Posvátné knihy, které nám dal Bhagaván, Nejvyšší Pán. Jsou dokonalé. Nejsou to obyčejné knihy obyčejných lidí. Ze šáster se můžeme dovědět úplně všechno.“

„Jaký je rozdíl mezi démony a oddanými?“

„Duše je stejná. V tom se neliší. Všichni jsou synové a dcery Bhagavána, ale oddaní se řídí Jeho slovy a démoni Ho neposlouchají. Ty i já pocházíme z rodin démonů, ale když se budeme chovat jako oddaní, pak přestáváme být démony.“

„Co to je ne-zau-jatý a vy-rov-naný?“

„Když tě neovlivní ani nějaké špatné místo a jednáš se všemi stejně. Jenom ten, kdo vidí Paramátmu ve všech tvorech, může být nezaujatý a vyrovnaný.“

Kršna mě odměnil. Dostal jsem prasádam a teď jsem mohl kázat Indradžitovi. Asi bych nedokázal přesvědčovat dospělé, ale tohle démonské dítě je pro mě tak akorát, je to dokonalý posluchač. Děkuji ti Kršno, děkuji ti Prahládě a i tobě Daitjadží, že jsi přinesl učení Nárady Muniho svému zaslepenému otci.

* * *

Indradžit za mnou chodil tři dny za sebou. Přinesl mi další vzkaz od mé ženy a synka, trochu prasádam a kousek hedvábí, který měl být podle něj utržený z čady Prahláda Mahárádže. Ptal se na spoustu dalších věcí, o kterých slyšel přímo od Prahláda Mahárádže, a nerozuměl jim.

„Pane Haršašóko, co tím Prahlád myslel, když říkal: ‚Synové démonů, vaší povinností je plně se oddat praktikám vědomí Kršny, které může spálit semena plodonosných činů‘?“

„Semeny se myslí naše hmotné touhy. Když vypaluješ pole suché trávy, příští rok vyroste znovu. Můžeš přestat dělat všechny obludnosti, které démoni obvykle dělají — a to je dobře, ale za nějakou dobu je uděláš znovu, pokud neodstraníš jejich ‚semena‘ a nespálíš je. Vědomí Kršny je dokáže spálit.“

„Co je to ká-la-čak-ra?“

„Čas je jako kolo, Indradžite. Otáčí se na nás a trhá nás na kusy. Kála-čakra zničí i Hiranjakašipua. A po skončení tohoto života nás čeká další

podle naší karmy a na jeho konci zase umřeme a všechno ztratíme. Je to cyklus, který se věčně točí jako kolo. To je kála-čakra.“

Mluvíme s Indradžitem potichu, jak to jen jde, ale dnes nás jeden z vězňů poslouchal a ze tmy se ozvalo: „Na ty kraviny se mu vyser!“

„Indradžite,“ šeptal jsem, „Doufám, že nezapomeneš na Prahláda Mahárádže. Vezmi si jeho slova k srdci. A ochraňuj je jako nejdrahocenější diamant.“

„Jo, nebojte, pane Haršašóko. Už musím jít. Hariból.“

Příštího dne šel kolem mé cely Indradžitův otec a řekl mi, že jeho syn už za mnou chodit nebude. „Vím, že se sem vždýcky tajně vplížil, ale někdo si stěžoval. Je s tím konec! Je vám to jasné?“ Dozorci se líbilo, že se jeho syn dostal až k chlapcům z paláce, ale ví, že s Prahládem je to nějaké divné, a tak se má na pozoru. Pochybují, že ví, o co vlastně mezi mnou a jeho synem šlo.

Tak skončil další nadějný vztah. Jak rychle se všechny svazky v životě ztrácí a všechno končí! Kršno, prosím, drž nade mnou svou ochrannou ruku!

KAPITOLA ŠESTÁ

Hiranjakašipuova síla

Tridandiho jsem neviděl celé týdny nebo snad i měsíce? Nevím. Potkal jsem se s ním znovu na neobvyklém shromáždění, které svolalo vedení věznice. Nahnali nás na dvůr, kde nás velitelé vojsk a dozorci upozornili na možnost nadcházející války s polobohy. V případě ohrožení království se od nás očekává, že budeme se zbrání v ruce bojovat proti vetřelcům. Každý, kdo věrně dostojí své občanské povinnosti, bude omilostněn. Byla to typická démonská rétorika — jak se Indra bojí Hiranjakašipua a že rákšasové jsou nejlepší lidskou rasou, která se nemá čeho obávat. Ale pro případ, kdyby k něčemu došlo...

Tridandi se dostal až ke mně a s potajným úsměvem mi řekl: „Tenhle prohnilej režim už dlouho nevydrží.“

Zvědavě jsem k němu otočil hlavu: „Jak to víš?“ Mluvil jsem, jak nejtišeji jsem uměl. Doufal jsem, že si toho nikdo nevšimne a že se od něj dozvím něco povzbudivého.

„Předpověděli to mudrci a velcí světci,“ odpověděl Tridandi. „Vládci všech planet mají s Hiranjakašipuem již velké potíže a donutilo je to obrátit se na Nejvyšší Božskou Osobnost, Višnu.“ Tridandi řekl „Višnu“ s vroucí oddaností a citem, ale já jsem se příkrčil, abych mu naznačil, že to řekl moc hlasitě.

„Uctívali Ho v hluboké meditaci otočení směrem k posvátným místům a zaslechli transcendentální zvukovou vibraci. Uslyšeli hlas mocný jako hřmění mraků, který všem přinesl velkou úlevu a povzbuzení. Zahnal všechn jejich strach.“ Vypoulil na mě oči a usmál se. Zjevně si neuvědomoval, že jsou všude kolem nás rákšasové — vězni i dozorci. Chtěl jsem se zeptat Tridandiho, odkud se to všechno dozvěděl, ale na zvědavé otázky nebyl čas.

„Co říkal ten hlas? Mluv rychle.“

„To byl hlas Nejvyššího Pána,“ řekl Tridandi. „Nebojte se, Moji oddaní,

pokračujte v naslouchání, opěvování a v pronášení modliteb. Vím o všem, co Hiranjakašipu dělá, a brzy proti němu zakročím. Čekejte a buďte trpěliví. Až Hiranjakašipu začne trápit velkého oddaného Prahláda, okamžitě ho zabijí a nezastaví Mě ani Brahmovo požehnání.“

„Buďte tam zticha!“ dozorce slyšel naše hlasy, ale nebyl si jistý, kdo to mluvil. Vězeň vedle nás dloubnul Tridandiho do žeber. Tridandi stál vzpříma a díval se dopředu, ale já jsem už slyšel dost.

Generál na konci proslovu zakřičel: „Tak co, démoni, jste připraveni bojovat za svou svobodu?“

„Ano!“ zařvali téměř jednohlasně, i když bylo slyšet i mumlání: „Kecy.“

„Dobře. Tak teda poslouchajte,“ řekl generál. „Nevíme, kdy můžou přijít, ale ať to bude v noci nebo ve dne, všichni společně se postavíme Indrovým poskokům, a i kdyby přišel Samotný Višnu, zničíme i Jeho.“

Když nás hnali zpátky do cel, všiml jsem si, že na většinu vězňů ten proslov nijak zvlášť nezapůsobil. Spíš byli rádi, že to alespoň na chvíli přerušilo jejich úmornou vězeňskou rutinu, na chvíli se dostali ven a mohli být s ostatními. Já cítím ohromnou úlevu, protože Tridandimu věřím. Celý vesmír trpí žárem Hiranjakašipuova egoismu a již brzy jeho teror skončí.

Sebejistě jsem se vznášel na vlnách nadšení, když se ještě téhož dne objevil dozorce a řekl, že mě musí odvést ke správci. I když oba víme o Indradžitových výletech, nikdy mi nic přátelského ani osobního neřekl.

„Žádný strach,“ řekl jsem mu, „váš syn je v dobrých rukách. Všechny nás zachrání požehnaný syn našeho vladaře.“

„Drž hubu. Už žádný kecy.“

* * *

Dal jsem všechny mé zápisky Indradžitovi, aby je odnesl Daitjadžimu. Tyhle ale budu muset určitě zničit. Zmíním se o všem jen rychle a v krátkosti...

Tomu správci jsem začal říkat „fousatej“, ale do očí mu říkám „pane“. Zavolal si mě ohledně špionáže.

„Vím o vás víc, než si myslíte, a mám vážné pochybnosti, jestli vůbec budete spolupracovat.“

Vypadal dost uboze, když se mi snažil předvést svoji sílu. Měl zavalitou postavu s ohromnými bicepsy, na stěně meč a obušek a na stole měděný zvonek pro případ, že by potřeboval pomoc. Blesklo mi hlavou,

jak Prahlád říkal, že múdhové si myslí, že se dokáží ochránit, ale přitom jsou stejně jako ostatní podmněné duše ovládání majíou a neúprosným časem.

„Vladař se rozhodl vyléčit Prahláda vzděláním. Ale jednou řekl, že ten kluk je jako zkroucený psí ocas — nejde narovnat, ať se snažíte jak chcete. Všichni čekáme na další rozkazy od Jeho Výsosti.“

Začínám pochybovat, kolik toho tajná policie vlastně ví. Opravdu věří, že Šanda a Amarka mají situaci pod kontrolou? Sedím ve vězení, a přesto jsem se dozvěděl, že Prahlád dál učí chlapce a vede je při kirtanu.

„Potřebujeme někoho, komu budou chlapci a jejich rodiny věřit, aby-
chom získali informace. Ale můžeme věřit my vám, Haršašóko?“

Fousatej hraje stoprocentně dvojakou hru a rozhovor s ním je vždycky hra kočky s myší, ale dnes se necítím tak svázaný. Před chvílí jsem slyšel, jak Višnuův hlas ujistil polobohy, že Hiranjakašipua brzy zničí, a tak jsem se odvážil udělat tuhle narážku.

„Kdo ví, ctihodný pane, jak dlouho tohle všechno vydrží?“ řekl jsem s nepatrným úsměvem. (Teď vzpomínám, že jsem si tenkrát hrál na filozofa a přemohla mě pýcha.)

„Co tím myslíte?“ upřel na mě svůj pronikavý pohled.

„Všchno je řízeno časem a naším osudem. Jestli se dáme na špionáž nebo ne, na tom tolik nesejde — svojí karmě nikdo neunikne.“

„Opravdu?“ Fousatej se rozvalil do křesla a na můj úsměv reagoval také úsměvem: „Řekni mi o tom něco víc.“

„To nejde.“ Nebyla to jen pýcha. Byl jsem opravdu nadšený. Věděl jsem, že je to hloupost, ale bušilo mi srdce a něco mě nutilo to říct.

„Těžko to pochopíte, ale i vladařova síla a délka jeho života mají své meze a ve srovnání se silami věčného času nemohou obstát. Na nás na všechny doléhá tato svrchovaná síla, ale někdo se chová jako dozorce a někdo jako vězeň.“

Dál jsem se nedostal. Správce praštil pěstí do stolu a zařval: „Tak dost!“ Postavil se a vzal zvonek do ruky. „Ty to nechápeš? Můžu tě kdykoliv zabít a nebudu ani muset nikomu z nadřízených nic vysvětlovat. Pro mě jsi malá bezvýznamná veš!“

Vím, že měl pravdu, a polila mě vlna strachu. BáI jsem se o život. Ztratil jsem sebedůvěru i přesvědčivou jiskru. Schoulil jsem se do sebe, ale bylo už příliš pozdě dělat mazaného a vzít to zpátky.

„Teď tě budu učit já o Hiranjakašipuově síle!“

Podařilo se mi ho nejen rozzuřit, ale také se dotknout jeho pýchy. Připravoval se na mohutné řečnění, jako by chtěl vytlačit ze vzduchu moje nezapné poznámky.

„Hiranjakašipu dosáhl nesmrtelnosti. Získal ji prováděním nepředstavitelně tvrdého pokání, které nikdy nikdo před ním nedokázal. Brahmá mu přislíbil všechno, co mu jeho moc dovolovala — že ho nezabije žádná zbraň ani ve dne, ani v noci, ani na zemi ani v moři. Žádná šelma ho nedokáže zabít — je prostě nesmrtelný. Brahmá sice namítal, že ani on sám není nesmrtelný, ale Hiranjakašipu ho přelstil a dostal od něj všechna požehnání, která chtěl.“

Jako každý v Hiranjakašipuově království jsem to slyšel snad milionkrát. Teď už tomu ale nevěřím.

„S podporou získaného požehnání a svých nadpřirozených sil se Hiranjakašipu chystá pomstít Višnuovi za smrt svého bratra Hiranjákši. To ses musel učit už jako dítě ve škole — nebo ne?“

„Ano pane. Slyšel jsem to jako chlapec.“

„Ale asi jsi zapomněl! Tak se to teď budeš učit znova. Náš panovník se zmocnil vlády prakticky nad všemi planetárními systémy. Dneska okupujeme i Indrův trůn v jeho paláci a Hiranjakašipuovi se klaní všichni. Obyvatelé nebeské Pitrlóky obětují při obřadu *śraddhā* své obětiny Hiranjakašipuovi. Pyšní obyvatelé Siddhalóky ztratili své mystické síly a Hiranjakašipu je dnes jediný mystik. Náš pán vzal také meditativní schopnosti obyvatelům Vidjádharalóky. Svojí nepřekonatelnou tělesnou silou je donutil přerušit meditaci. Unesl manželky obyvatel Nágálóky a ukradl jim drahokamy z hadích kápí. Všem Manuům zlámal vaz a zničil tím varnášramský systém a pradžápatiům zakázal plodit dobré potomstvo. Obyvatelé Gandharvalóky již více nesmějí zpívat a tancovat svému Višnuovi a musejí poslouchat Hiranjakašipuovy rozkazy. Zkrátka — podmanil si všechny. Ani Nárada Muni, který se obvykle toulá sem a tam a zpívá připotroublé písničky o Višnuovi, se tu neukazuje. Nebo jsi ho snad viděl?“

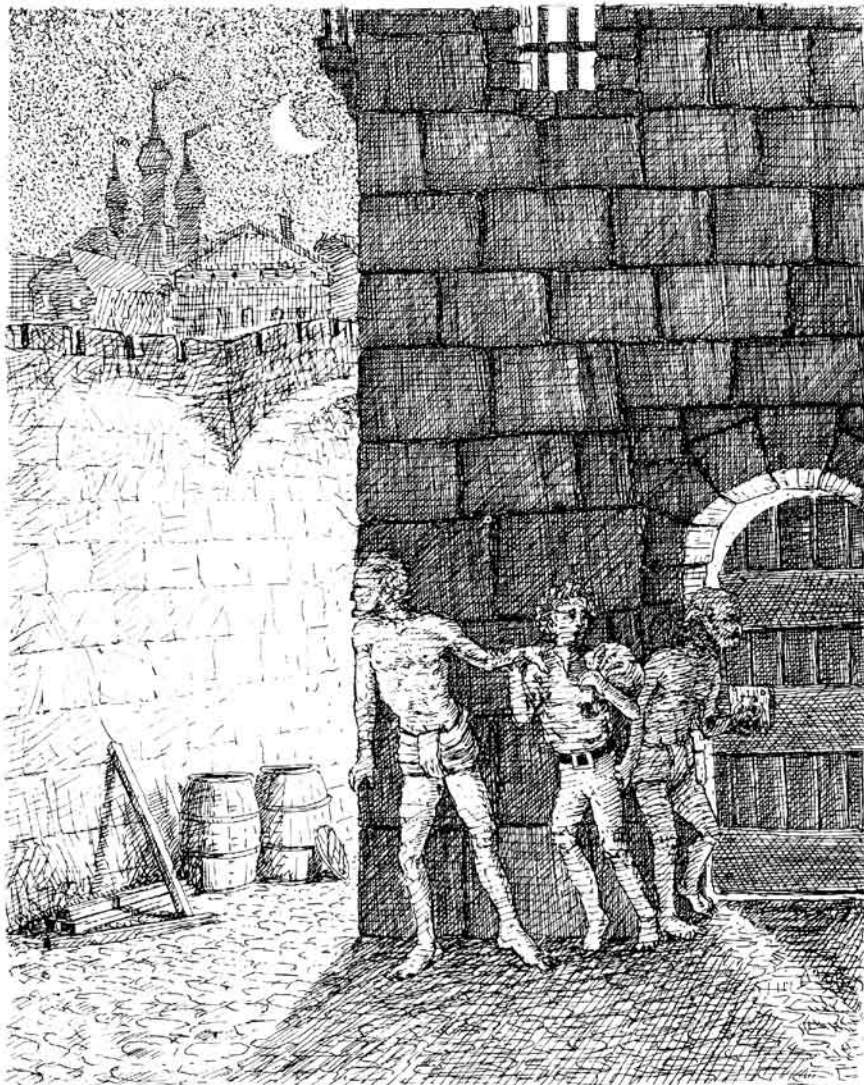
„Ne pane, neviděl,“ odpověděl jsem mu a on pokračoval dál.

Řekl mi, že ke mně bude tentokrát „milostivý“ a nezabije mě hned. Bude přemýšlet o nějakém vhodném trestu, který by napravil můj zkažený charakter.

* * *

Je to již několik dní, co jsem byl u správce. Vrátil jsem se do své cely a ke své vězeňské sádhaně.

Stále cítím hrozný strach a nenašel jsem na něj žádný „lék“. Strach a úzkost mi daly pořádnou lekci. Z výšin bezstarostné jistoty jsem se zhroutil do nejhlubší deprese. Vidím, že jsem ještě stále nesložil ani první

zkoušku z Bhagavad-gíty: „Nejsi tohle tělo. Jsi duše.“

Za několik okamžiků ve správcově kanceláři se moje sebevědomí rozpadlo napadrt. Chvilí jsem byl neohrožený oddaný Prahláda Maharádže, ale jak mi začal vyhrožovat smrtí, zhroutil jsem se.

Nechci se tím už zabývat. Jen si to zas potřebuji trochu ujasnit. Alespoň jsem nezačal zase věřit těm povídkám o Hiranjakašipuově nesmrtelnosti. Jsem si jistý, že jeho den přijde a že to nebude příliš pozdě, jak sliboval Višnuův hlas. Všichni doufáme, že to bude již brzy! To, že správce nahnal strach *mně* přeci ještě neznamená, že Hiranjakašipu je mocnější než Čas a Osud. Čas a Osud jsou expanzemi expanzí Nejvyššího Pána.

Pán Višnu je velký a Hiranjakašipu je ve srovnání s ním menší než mravenec. To brzy uvidí úplně všichni. Ale *já* jsem viděl, že jsem jen bezvýznamný ustrašený tvor. Moje tělesné vědomí je mnohem silnější, než moje vědomí Boha.

Závisím však na Tobě, můj Pane. Když mě budou mučit a já Tě zapřu nebo mě donutí udělat něco ubohého, prosím promiň mi. Nezanevří na mě. Jsem slabý, ale jsem Tvůj služebník. Když řeknou: „Dej nám jména vaišnavů,“ modlím se, abych raději zemřel při službě Tobě.

Jsem slaboch, a tak raději nebudu filosofovat o strachu. S trochou víry a oddanosti, které mám, zkusím opakovat Tvoje svaté jméno. Ale ano — tohle je teď silnější — strach mě donutil se Ti stále častěji odevzdaně klanět a opakovat Tvoje jméno. Bojím se máji. Bojím se smrti. Uctívám Tebe, Višnu, Nejvyšší Pane, příteli a ochránce nejpokleslejších.

KAPITOLA SEDMÁ

Pro Jeho potěšení

Tyto řádky už díky Kršnově milosti nepíšu ve vězení. Před dvěma dny jsem utekl. Jsem venku, ale cítím se téměř stejně svázaný a omezený jako ve vězení.

V noci přišel Indradžit do mojí cely. Rozhodl se utéct z domova a přidat se k Prahládovým spolužákům. Měl s sebou klíče od cely. Byl jsem venku jedna dvě. Požádal jsem, jestli bychom mohli osvobodit také Tridandiho. Tridandi nejdříve nechtěl a mávnul na nás svojí kostnatou rukou, ale my jsme ho přesvědčili, aby šel, protože ho tu mohou zabít a on svůj bha-džan může venku dělat mnohem líp. Málem nás při tom chytli. Noční stráž právě prošla kolem a my jsme se rychle schovali do Tridandiho cely. Posvětil si pochodní dovnitř, ale uviděl jen Tridandiho, jak vzpřímeně sedí v lotosovém sedu.

„Bud' zticha ty troubo. Žádné mluvení nahlas!“

Když odešel, všichni tři jsme podél stěn vyběhli do nočních uliček.

„Půjdu do hor,“ řekl Tridandi. „Chci se modlit o Pánův příchod.“ Na chvíli jsem se zastavil a díval jsem se jak hubená postava mého jogínského přítele mizí ve tmě. Pak jsem se obrátil na Indradžita. Chtěl jsem vidět svou rodinu.

„Pojď se mnou, Indradžite, najdeme pro tebe bezpečné místo.“

Namířili jsme si to ke mně domů. Vzbudil jsem Daitjadžího a svou manželku. Po takové době to bylo nádherné setkání, ale nemohl jsem tam zůstat déle než několik minut. Jakmile policie objeví, že jsem utekl, půjdou do mého domu. Daitjadží řekl, že zná místo, kde bych se mohl schovat.

Tak tu sedím. Jsem v podkroví nad pekařstvím. Vaišnavové se skrývají po celé zemi; někteří v jeskyních a někteří jsou stejně jako já na půdách nebo ve sklepích. V podsvětí se také zformovala síť sympatizujících, kteří pomáhají pronásledovaným. Policie je však stále ostražitá a občas někoho najde.

Pekař dost riskuje, že mě tu nechává. Je mi z toho nanic, když si uvědomím, jakému nebezpečí se kvůli mně vystavuje. Musím si dávat ještě větší pozor a být ještě tišší než v mé cele. Džapu dělám úplně potichu. Ve dne nemohu ani zakašlat nebo chodit po prkenné podlaze. Mohu si však číst. Mám tu vaišnavská písma a jsem ve spojení se světem. Největším problémem je Indradžit.

Chtěl jsem se stát oddaným a Kršna mi dává příležitost.

Téměř okamžitě jsem začal zase psát. Nemyslím tím jen tenhle deník. Píšu esej, že Nejvyšší Pán je stejný ke všem. Je to jeden z argumentů, kterého asurové úspěšně používají při přesvědčování ostatních. Říkají, že Višnu se přidal na stranu polobohů, a proto nemůže být nejvyšší. S knihami, které mám k dispozici, jsem napsal vcelku obstojné pojednání vyvracející tyhle démonské názory. Navíc jsem to napsal běžně užívaným a pro nás přirozeným jazykem. Už se nemohu dočkat, až požádám Daitjadžího, jestli by to nešlo tajně vytisknout a rozdat rákšasům. Je to moje služba a způsob, jak mohu kázat. K čemu by jinak bylo moje studování a psaní, kdybych je nemohl použít v oddané službě?

Jsem asi v polovině, ale napadla mě další dvě témata, o kterých bych mohl psát. První bude o tom, že i ten, kdo se narodí jako démon a má démonské vychování, se může stát oddaným Višnu. Věřím, že to bude přesvědčivé. Položím asury na lopatky.

Mám odvážné literární plány, ale ve skutečnosti se bojím. Z Hiranjakašipua máme strach všichni, ale já především. Dobře, ale psát proti démonům ještě mohu — sedět tiše jako myš, nehýbat se, aby nevzala podlaha, a psát. Jaká blaženost. Musím to udělat. A jestli mě nakonec chytí — co naplat, alespoň jsem se o něco pokusil. Vždyť proto člověk žije. Ale zpátky k mým esejím.

* * *

Indradžit je pro mě velký problém. Chce se vrátit domů. Právě jsem strávil tři hodiny přesvědčováním, že udělal správnou věc, když se odevzdal Kršnovi. Co od něj mohu čekat? Je mu teprve devět a potřebuje otce a matku. Co mám dělat? Ví, že když se vrátí domů, zabijí ho, anebo se bude muset přiznat, že mě pustil. Co se stalo už nejde vrátit. Dostal inspiraci utéct a stát se oddaným, ale dochází mu dech. Ví, jaké to je. Je to tu dost těžké, musíme být potichu a nemůžeme se ani pořádně hýbat. Osvobodil mě z vězení jen proto, aby se do něj sám dostal. Snažím se mu být otcem, ale nejsem nijak brilantní oddaný. Poprosil jsem ho, aby počkal alespoň do rána, až přijde Daitjadží. Kdyby se Nejvyšší Pán zjevil, všichni by byli volní!

* * *

Chlapci odvedli Indradžita do nového úkrytu blíž k jejich škole, kam za ním mohou častěji chodit. Prý je tam šťastnější a už se nechce vrátit zpátky ke svému otci a vězeňské rutině. Chlapci kolem Prahláda jsou jako hvězdy kolem měsíce. Stále více malých daitjů se stává oddanými Kršny. Můj syn je jako paprsek Višnu a neříkám to jen proto, že jsem jeho otec. I Tridandi mě ujišťoval, že Daitjadží je spíše jako můj duchovní učitel. Jakmile se tu objevil — bylo to před dvěma dny? — Indradžit okamžitě ožil. Je jako zázračný kámen a dává sílu i mně.

* * *

Daitjadží mi vysvětloval, že čistá oddaná služba je nemotivovaná: oddaný ji dělá jen proto, aby potěšil Kršnu. Teď vidím, že jsem se modlil se špatnými představami o duchovním životě a o duchovním světě. Odkudsi zevnitř mě poháněla touha najít klidné místo v hmotném světě. Dokonce i moje představy o návratu k Bohu byly zkreslené. Myslel jsem si, že je to místo, kde člověk nebude tak svázaný tělem, kde není zima ani žádný zápach a kde nejsou krutí špehové krále Hiranjakašipu. Toužit po těchto věcech je snad přirozené a člověk o ně žádá Nejvyššího Pána, když opakuje Jeho jména. Ale v duchovním světě (a v srdci čistého oddaného) se všechno točí kolem Pána a Jeho potěšení. Duchovní svět není místo, kde je všechno zařízeno podle mého gusta — kde je má oblíbená hudba, mé oblíbené jídlo, krásné počasí a všechno odpovídá mému estetickému cítění. Gólóka je místo, kde všichni z lásky slouží Nejvyššímu Pánu a jsou tím zcela naplnění a šťastní.

V hmotném světě mír prostě existovat nemůže. Je hloupé nechat se tím pohltit a modlit se k Pánu o něco nemožného: „Prosím ochraňuj mé tělo, mou čest, moji rodinu.“ Kršna to může udělat ze Své milosti nebo jako odměnu za mou službu, ale nic netrvá věčně a v hmotném světě bude nakonec všechno zničeno. Jestli bude celé mé srdce naplňovat touha po osobním zaopatření nebo dokonce touha po mém duchovním blahu a prospěchu, pak tam nezbyde žádné místo pro touhu potěšit Kršnu. Je to někdy velice těžko rozeznatelné a je to dost jemná záležitost, ale přesto právě v tom spočívá podstata duchovního života. Ze strachu jsem sobecky hledal ochranu, ale teď si uvědomuji, že vlastně hledám jen dočasnou úlevu.

Zkusím to říci ještě jinak. Čistý oddaný má radost, jen když vidí Nejvyššího Pána šťastného. Pána potěší, když oddaný dělá nějakou oddanou službu. A když oddaný s vírou slouží Kršnovi, ale z hmotného hle-

diska ho potkají nějaké nepříjemnosti — dostane se do vězení, nemá dost peněz a prostředků ke službě, ztratí přátele nebo blízké, nemá, kdo by se o něj staral — pak je schopen i tyhle nepříjemné podmínky vnímat jako štěstí. Jelikož se snaží sloužit jen Kršnovi, povznese se nad štěstí a neštěstí a cítí pouze blaženost z toho, že závisí na Kršnovi, a žádá Ho jen o to, aby Mu mohl sloužit. Taková čistota je pro mě zatím nedosažitelná, ale není na škodu si občas připomenout, že je to můj cíl. Společnost oddaných a čtení písem mi pomůže. Pokud se budu modlit: „Prosím Pane, dopřej mi klidu a osvobod' mě z rukou démonů,“ pak svého cíle nedosáhnou. Teď začínám lépe chápat, proč Tridandimu tolik nezáleželo, jestli se dostane z vězení nebo ne. Nebyl si jistý, jestli to Kršna chce.

* * *

Daitjadží vytiskl můj článek „Bůh je ke všem stejný“ a rozdává ho známým. Někteří démoni neznají asurickou filozofii; jsou nevědomí a slouží ze strachu. Čtení letáku pro ně nebude velká námaha, ani tím nebudou příliš riskovat, a tak doufám, že to zabere. Změnil jsem se já, tak proč by nemohli i ostatní?

Začal jsem pracovat na novém článku o zjevení Nejvyššího Pána v hmotném světě. Tridandi a další oddaní poznají signály, které předznamenávají brzký příchod Šrí Višnu na tento svět. O tom nemohu moc psát, protože toho tolik nevím, ale budu psát o základních věcech z Bhagavad-gíty. Nejvyššího Pána se zákony karmy nedotýkají, ale přesto jedná pro blaho celého světa. Kdykoliv nastává úpadek náboženství a vzrůstá se bezbožnost, sestupuje v podobě Svoji inkarnace. Chci povzbudit všechna lidi — demony i polobohy — a připomenout jim, že se Bůh zjeví a že již nyní je tu přítomný v podobě Svého jména, Svého učení a Svých čistých oddaných.

Lidé trpí a ptají se, kdy to skončí: „Proč Bůh nepřijde a neosvobodí nás?“ Ale On tu je a Osobně zasahuje — někdy prostřednictvím Svého syna nebo služebníka, někdy v přestrojení.

Nepíšu jako osvícený prorok, ale snažím se jen zvonit na zvony a probudit všechny kolem: „Vstávejte, Pán přichází! Neklesejte na mysli, král démonů bude brzy zabít.“

Než k tomu dojde, může Hiranjakašipu zabít nás za naše řeči, ale je to služba a Bůh to od nás očekává. Avatár sestoupí bez ohledu na to, jestli se nám podaří letáky rozdat nebo ne, ale až se to stane, bude hodně záležet na každém zvlášť, jestli se považuje za Jeho oddaného nebo za nepřítel vajíšnavů. Prahládovi spolužáci dali letáky na sedačky zápasnické arény.

Uvaděči je začali sbírat a roztrhávat, ale spousta lidí si je schovala. Pod mostem se včera objevil čerstvě napsaný ohromný nápis: „Démoni, přestaňte se vzpírat Bohu“ a „Opakujte Jeho jméno“. Jsou to pasáže z mého letáku. Chlapci také potkali zajímavé lidi. Většinou se tolik nezajímali o čtení písem, ale nevadilo jim mluvit o Višnuovi.

* * *

Daitjadží má moje zápisky z vězení a já si je znovu pročítám. Až s podivem jsem zjistil, že jsem se vlastně houpal na divokém kyvadle: „Jsem démon, nebo vaišnava?“ Ani teď si nejsem jistý. Spíš mám pocit, že si na oddaného hraju. Kdybych začal všude prohlašovat: „Teď už jsem vaišnava!“ znělo by to spíš jako vtip. Kdybych měl čestně říci, k čemu mám blíž, asi bych musel přiznat, že jsem stále z větší části démon — nebo možná bývalý démon. Nevím, kdo jsem. Ale vím, že bych se chtěl stát Tvým oddaným, můj Pane. Moje zrození, návyky, myšlení, můj původ a karma jsou démonské, ale aspoň už se *nechovám* jako asura. Mohu dosvědčit, že jsi milostivý i k nám démonům. Jsem vděčný za svůj nový život. Jako typický materialista se stále ustrašeně ptám: „Co bude dál?“ Ale nyní se mé obavy týkají i věcí spojených se službou. Prosím, dej mi sílu pokračovat.

KAPITOLA OSMÁ

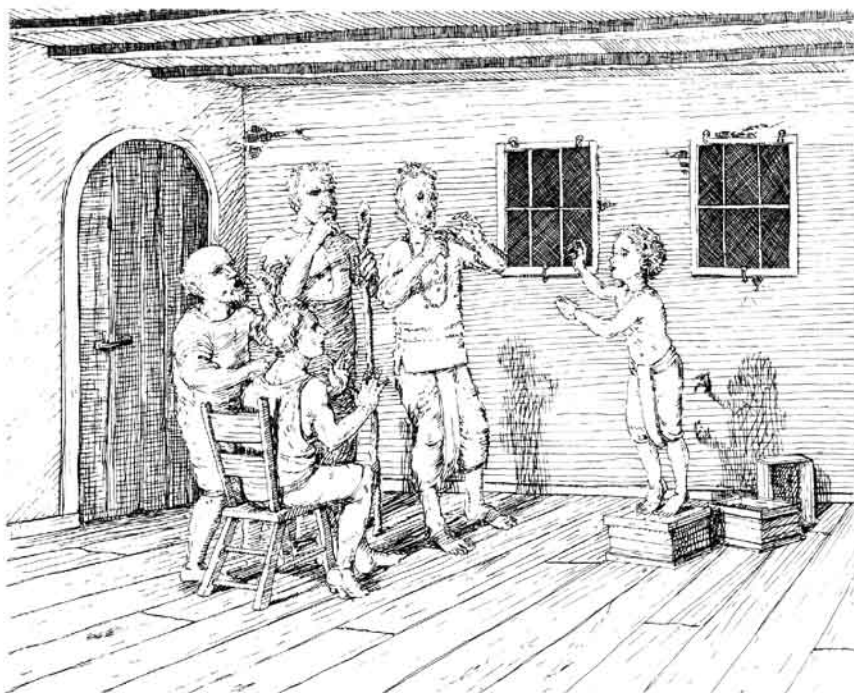
Konec krále démonů

Mezi chlapci zavládla panika. Šanda a Amarka i přes svou omezenost nakonec přišli na to, co se děje. Ze všech jejich žáků, synů nejmocnějších démonů, se díky Prahládově společnosti stali oddaní Višnu. Z mladé generace kšatrijské třídy, elity národa, se stali vaišnavové. Šanda a Amarka mají strach. Není divu, bojí se o svou hlavu, ale mají obavy i kvůli své bytostné nenávisti vůči vaišnavům. Ve své nadutosti měli pocit, že dokážou Prahládu přesvědčit o spekulativním materialismu a on zapomene na svého Pána Višnu. Nejenže se jim to nepovedlo, ale Prahlád dokázal strhnout všechny ostatní chlapce. Jsou to malí kluci, kteří si rádi hrají a vyvádějí, ale zároveň z nich rostou moudří a soucitní transcendentalisté. Člověk je musí vidět, aby tomu uvěřil. Naše představy o dětech — že jsou egocentrické a zajímá je jen uspokojení vlastních smyslů — v jejich případě prostě neplatí. Šanda a Amarka vědí, že je pozdě, ale mají strach, aby se Prahládův vliv nerozšířil ještě více. Chtějí s tím jít za králem.

To se stalo dnes ráno. Pro Prahládu i chlapce to může znamenat konec. Když si Hiranjakašipu na někoho zasedne jako na svého nepřítele, jeho dny jsou sečteny. Možná začne zuřivě pátrat po všech, co se skrývají jako já.

* * *

Viděl jsem vojáky, jak se blíží k pekařství. Vešli dovnitř a slyšel jsem je dole mluvit. Chvilí na to se objevil pekař a zašeptal: „Jdou nahoru, schovej se v chlívě.“ Sebral jsem knihy a papíry a běžel jsem do úkrytu. Musel jsem se skrčit a pekař za mnou zavřel na zámek s nadějí, že tam hledat nebudou. Slyšel jsem je mluvit o tom, že nějaká místnost v pekařově domě se bude hodit k vládním účelům. Chtěli doprostřed přinést velký stůl, aby na něm mohli rozprostřít plány. Dva z nich potom odešli, ale jeden zůstal. Tak tu sedím zavřený v chlívě. Nahoře u trámů je vidět díra, ale kdybych se tam začal šplhat, asi bych dělal moc velký rámus. Nevím,

jak dlouho tady zkroucený vydržím. Mám tu aspoň trochu světla, které sem svítí dírami ve střeše.

„Jak mohu potěšit Pána v týhle díře?“ nechápavě se ptám sám sebe. Vzpomněl jsem si na Daitjadžího, jak říkal, že člověk by měl místo o svém vlastním bezpečí přemýšlet o službě, kterou chce potěšit Pána a jeho oddané. V mé situaci je jedním druhem služby zůstat zticha, a jelikož bych chtěl něco dělat, alespoň o tom medituji.

Představuji si, jak se v hlubokém lese scházejí pronásledovaní vaišnavové a organizují armádu. Mají tam stany, dřevěné přístřešky a dobře schovaný oheň. Právě jsem ve stanu a mluvím s vedoucími. Mám důležité postavení — starám se o mladé chlapce. Učím je. Jsem starší oddaný a tak jim vysvětluji filozofii. Věřím mi, a dokonce i někteří z vedoucích oddaných za mnou rádi chodí a mluví se mnou. V lese sbírám pro všechny divokou zeleninu a z mého chování a odříkání si ostatní berou příklad. Připravujeme se na revoluci anebo na Pánův příchod...

Rákšasa, který zůstal v pekařově domě, začal chrápat.

Snít za bílého dne — možná to ani služba není. Hlavně bych si neměl začít myslet, že jsem nějaký vůdce z mého snu. Měl bych přemýšlet o něčem, co Kršnu *skutečně* potěší.

Přestal jsem si představovat, že jsem oddaný, a raději jsem začal myslet na Kršnovy zábavy. Vzpomínám, jak mi Daitjadží popisoval chování Prahláda Maharádže. Někdy seděl a při pouhých myšlenkách na svého Pána se mu do očí nahrnuly slzy. Někdy se smál a začal tancovat nebo zpívat. Ve své meditaci viděl Nejvyšší Božskou Osobnost, a proto začal hlasitě volat v extázi oddanosti. Daitjadží říkal, že Prahlád někdy viděl, jak k němu Pán přichází z velké dálky jako matka, která jde utěšit své dítě: „Můj chlapče, neplač, už jdu.“ Prahlád se postavil a začal tancovat: „Můj Pán už jde! Už je tady!“ Někdy v úplné extázi napodoboval Pánovy zábavy právě jako Kršnovi pasáči napodobovali zvířata z džungle.

* * *

Dnes jsem nedokončil všechna kola džapy. Mrzí mě to. Když už nic jiného, alespoň jsem svědomitý. Potichu šeptat Haré Kršna mantru a odpočítávat ji na prstech... Začíná se stmívat.

* * *

Vzbudil mě strašný zvuk. Nikdy v životě jsem neslyšel žádné takové burácivé hřmění, které by pronikalo člověku až do morku kosti. Nebudu se ani snažit to nějak popsat, spíš zkusím říct, co jsem při tom cítil. Slyším

strašné hřmění, které neustává, a mám strach. Je to něco nadpřirozeného a vstávají mi hrůzou vlasy na hlavě. Mám pocit, že se rozestoupila obloha a celá planeta se každým okamžikem rozpadne na kusy. Je to bomba nebo zemětřesení? Všichni mají pocit, že s touhle planetou je konec.

Vyšplhal jsem se ke stropu, kudy na mě ještě před chvílí dopadaly paprsky zapadajícího slunce. Tašky ve střeše jsou rozbité a já vidím ven. Je tma, ale na obloze září světlo. Mezi mraky létají trosky letadel rákšasů, jako po nějaké explozi. Není však vidět žádný kouř, žádný oheň, jen světlo. Jednou dírou dohlédnu až na moře. Rozbouřené vlny se rozbíjejí o pobřeží a zuřivě pění. Mám pocit, že hory rostou a země se propadá. Nejdřív jsem si myslel, že je to zemětřesení, ale to by vypadalo jinak. To světlo je nadpřirozené — zastíňuje hvězdy i měsíc.

Rákšasové panicky běhají po ulicích a snaží se zjistit odkud ten zvuk přichází. Všichni jsou k smrti vyděšení a sloni začali úděsně řvát.

Modlím se tak, že si tiše opakuji Boží jména. Jestli je to konec, tak ať umřu s Jeho jménem na rtech. Snažím se myslet na Kršnu, protože to strašné hřmění a světlo s Ním má určitě něco společného. Budeme všichni zničeni? Kršna!

Pekař odemkl zámek a zavolal mě ven.

„Co se děje?“ naléhal jsem.

„Někdo říká, že napadli palác!“ Jsou slyšet poplašné sirény, i když je můžeme ve srovnání s tím hřmotem jen stěží rozeznat. Armáda, policie i jednotky zvláštního nasazení spěchají k paláci. Odsud je to několik kilometrů, ale přesto občas zaslechneme výkřiky a rachot zbraní.

„Pojďte se posadit a opakovat Boží jméno. Co jiného můžeme dělat?“ Přišlo za námi několik vaišnavských přátel a jsme připraveni zpívat Haré Kršna do posledního dechu. Ještě stále se bojíme Hiranjakašipu a zhasli jsme světla. V tom hluku nám však již připadá bezpředmětné bát se hlasitě zpívat Boží jména. Nesetřáslí jsme úplně strach a přízemní myšlenky, ale jsme spolu a společně zpíváme kirtan: *Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare / Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Har Hare*. Obloha je stále zalitá tím jiskřivým světlem. Země se chvěje a úděsný řev nám svírá srdce.

* * *

Za nějakou dobu se atmosféra začala měnit. Řvaní je slyšet stále, ale již není tak intenzivní, a ze všech stran cítíme přicházející úlevu. Díváme se na na sebe, protože všichni cítíme totéž, ale nikdo z nás si to nedokáže vysvětlit. Něco se muselo stát. Ještě před pár vtečinami bylo z ulic slyšet

řvaní a bojové povely a najednou jakoby všechno přestalo. Rychle se šíří zvěsti a dohady o tom, co se vlastně stalo. Je to neskutečný zmatek plný protichůdných emocí. Někdo říká, že polobozi byli v bitvě poraženi, a jiní mají za to, že byli pobiti všichni démoni. Jedno je jisté: je po všem. Jeden malý chlapec na ulici volal: „Kršna sestoupil! Hiranjakašipu je mrtvý!“

Nikdo z nás ještě nesebral tolik odvahy, aby se podíval ven. Všichni sedíme tam, kde jsme, a jen polohlasně opakujeme Haré Kršna mantru. Cítíme, jak dostáváme stále větší sílu. Jeden po druhém pocítujeme stále větší úlevu a s přicházející extází náš kirtan nabírá na tempu a intenzitě: *Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare / Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Har Hare*.

* * *

Daitjadží se právě přiřítíl do našeho úkrytu. Stěží popadá dech, ale vypadá jako zářící anděl z Vaikunthy. Přesto je to stále můj syn!

„Viděl jsem to!“ volal ještě ve dveřích. V očích má slzy a všem je jasné, že to jsou slzy blaženosti.

„Má ohromný drápy...“ vydychával Daitjadží a svými drobnými rukama napodobil drápy na prstech. „Byl jsem při tom, když... drápama rozpáral Hiranjakašipuovi břicho... a pak si jeho střeva dal kolem krku jako girlandu!“

Vyprávěl nám, co viděl i to, co si při tom uvědomil. Od té doby hodně očitých svědků popisovalo své zážitky a velcí světci vše zapsali do básní a védských šáster. My jsme byli jen na okraji všeho dění, a přesto jsme viděli úžasné úkazy, které před tím nikdy nikdo neviděl. Díky milosti Prahláda Mahárádže mohl můj syn na vlastní oči vidět zjevení Pána Nrsinhadévy, který zabil krále démonů a pak se usadil na jeho trůnu.

*tava kara-kamala-vare nakham adbhuta-śṛṅgam
dalita-hiraṇyakaśipu-tanu-bhṛṅgam
keśava dhr̥ta-narahari-rūpa jaya jagadīśa hare
jaya jagadīśa hare
jaya jagadīśa hare*